

Schipper Kolk, de Binnenzee-redder

Ook de stuurman van de „Hilda” gaat heen

Ja, zegt schipper Kolk — 't moest nu maar wezen. De oorlog is voorbij, de Polder heeft ons een hap water ontnomen, m'n zoon, opstapper op de boot, is onder dienst en dan komen er zóveel nieuwe reddingboten: in Hinde-loopen, Enkhuizen en straks waarschijnlijk ook nog op andere punten van de IJselmeerkust, dat er zo meteen voor ons niets meer overschiet. En hij tuurt over de stille Lemster haven, waarin diep weggedoken tussen de hoge wallen de glimmend opgepoetste, blauw-witte „Hilda” ligt. Een motordrijver vertoelt de boot nog eens extra, want de schipper wil haar Zaterdag natuurlijk piekfijn overdragen.

— Natuurlijk gaat 't je aan je hart en voorlopig zal ik ook nog wel geen rust vinden als je 's nachts de mannen van de „Hilda” naar de Tramhaven hoort hollen, maar 't is zo welletjes. Achttien jaar heb ik er nu op gevaren en we hebben heel wat uurtes gedraaid op Zinderzee en IJselmeer.

— En heel wat mensen veilig binnengebracht, moeten we den bescheiden schipper aanvullen.

— Ja, daar is 't ten slotte om begonnen, nietwaar; we hebben inderdaad heel wat mensen binnegebracht. Hoeveel, dat weet hij niet meer, maar dat de De Ruyter-medaille die uitgereikt wordt aan de boot, die in vijf jaren tijds de meeste mensenlevens redt, ook in Lemmer heeft gehangen (en misschien nog in het gemeentehuis hangt), zegt genoeg.

De oorlog, ja, die bracht ons heel wat vertier, vooral in de eerste jaren, toen de Luftwaffe nog wat in te brengen had en er keer op keer een Brit of een Pool in het IJselmeer terecht kwam.. Als wij er dan bijkwamen, was het doorgaans te laat. Wel hebben we eens vijf Duitse vliegers in een rubberboot opgepikt. Ze waren met hun bommenwerper op weg naar Engeland, kregen pech boven het IJselmeer, maar wisten er nog uit te springen en in de rubberboot te klauteren. 't Was nacht en wij voeren uit, omdat men noodseinen had gezien, maar hoe we ook zochten en zochten, we vonden niks. Tot we tegen de morgen

evenwel een nieuw noodsein zagen en jawel hoor, daar had je de heren, bibberend als schoothondjes. Ze hadden ons n.l. de hele nacht aangezien voor een zoekend Engels watervliegtuig en pas toen ze in de grauwe morgenschemer een boot ontdekten hadden ze weer een teken van leven durven geven.

Na '42 is er verandering gekomen; toen kregen de geallieerden „de fuotten onder 't gat” en maar zelden hadden we hier meer een luchtgevecht. Toen waren het evenwel de Duitse paljassen-ter-zee, die ons het nodige werk bezorgden. Ze voeren maar raak in het stikdonker; geen vuren op de wal en geen lichten op de tonnen en zelf geen beste schippers, natuurlijk. In volle vaart liepen ze soms op de Steile Bank, de keiharde zand- en keileemlaag ten zuiden van de Gaasterlandse kust, die maar een kilometer of drie doorvaartruimte laat bij de Noordoostpolderdijk. We hebben eens vijftien man gehaald van een boot van de Wasserschützpolizei, die net op de richel van de Steile Bank zat en daardoor zware slagzij maakte. De zee kookte en de golven sloegen huizenhoog tegen de Bank; maar er zaten mensen in nood en dus gingen we. Met de vlet hebben we ze ten slotte moeten halen. Trouwens, dat mag wel eens gezegd worden: die Zeeuwen en Hollanders, die hier tegenwoordig varen, zouden er ook geen kwaad aan doen, wanneer ze zich eens wat beter op de hoogte gingen stellen van de ondiepten voor de Zuidwest-Friese kust!

De drukste tijd was wel de oorlog, ja. We hadden er weken bij, dat we driemaal uitvoeren. In totaal zijn we van September 1939 tot Mei 1940 57 maal uitgevaren, op de „Dorus Rijkers” van Den Helder (59) na 't grootste aantal van de hele Nederlandse reddingvloot. Het aantal geredde mensenlevens is 69, daarin winnen de Dorus Rijkers (343), de Insulinde van Oostmahorn (146) en de Brandaris van Terschelling (89) het van ons. Druk dus wel, maar het zwaarste karwei hebben we in die tijd toch niet gehad. Dat hadden we in de late Septemberdagen van '35, toen het dag in dag uit zo stormde, dat het water de zee uitwoei. We waren een paar maal de zee op geweest om te zien of er wat te verhakstukken was en om de vissers-in-

nood binnen te brengen, maar in de nacht van 29 op 30 zagen we noodvuren ten zuiden van Lemmer. Wij weer er op uit in de vliegende Noordwester orkaan en net toen we de haven uitzwenkten, stookten ze daar op de schuit hun laatste bed op. Maar wij hadden nu de koers en ja hoor, we vonden ze — zij het alleen de masttop met het brandende petroleumlicht en drie man in het want: de schuit was al gezonken. Het was de Groningen VI. De mannen zaten jammer genoeg net aan de verkeerde kant in het want en er zat niets anders op, dan over de gezonken Groningen heen te varen. We haalden het en terwijl we daar lagen te bonken op de railing, konden de kerels aan boord gehaald worden. 't Was de moeite waard, maar leuk — nee, dat was 't niet bepaald.

— 't Wie goei op de „Rutgers van Rozenburg” en op de „Hilda”; wis, der leit in stik fan jins libben yn, zegt schipper Kolk, maar we merken het wel: de fine fleur gaat er wat af voor den redder en hij laat het nu maar aan jongere krachten over. Wouter Vaartjes, die hem ze nu en dan al assisteerde als brugwachter, wordt zijn opvolger.

Vader Jelle Kolk vertrekt — de zoon Jelle Kolk in dienst. Weer raakt de Noord- en Zuid-Hollandsche Redding-Maatschappij een stel vader en zoons kwijt. Daar waren: vader en zoon Bot van de „Dorus Rijkers”, vader en zoon Tot van de „Brandaris”, vader en zoon Toxopeus van de „Insulinde” en vader en zoon Kolk van de „Hilda”. De eerste van dit jaar ging vader Coen Bot als spelbreker no. één met pensioen.

Tegelijk met schipper Kolk vertrekt de stuurman van de „Hilda”, Herbert van der Bijl, die 17 jaar onder hem gevaren heeft. Zij waren aan elkaar gewaagd, die twee en och, is het dan zo'n wonder, dat ze samen afzwaaien, Kolk naar zijn brugvaarderswoning en Van der Bijl naar zijn visserij en jagerij?

In intieme kring zullen Lemmer en de N.Z.H.R.M. Zaterdag afscheid nemen van den Friesen „binnenzee-redder” en dan zal ook de Nederlandse binnenvaart blij kunnen geven van haar genegenheid voor dit eerste Nederlandse reddingstation in het binnenland, die in betekenis zeker niet onderdoet voor die aan de Noordzeestranden.

„De oude Jelle en de jonge Jelle”, vader en zoon Kolk, schipper en opstapper van de „Hilda”.